

TIHANYI LAJOS (1885-1938)

Absztrakt festmény, 1933 körül | *Abstract Painting, around 1933*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 41,5 x 33,5 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: LT.

Kezdő ár | Starting price: 9 000 000 Ft / 25 714 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated value: 40 000 – 51 429 EUR

TIHANYI ÉS AZ 1920-AS ÉVEK PROGRESSZÍV PÁRIZSI MŰVÉSZETE

Az absztrakció autonóm művészi folyamat eredményeként jelent meg Tihanyi festészetében. Párizsi letelepedését követően már a húszas évek derekán az orfizmus és a purizmus felé fordult figyelme. Ozenfant és Le Corbusier művészetét a bécsi emigrációból ismerhette – a két művész fotókat is kért tőle lapjuk, a L'Esprit

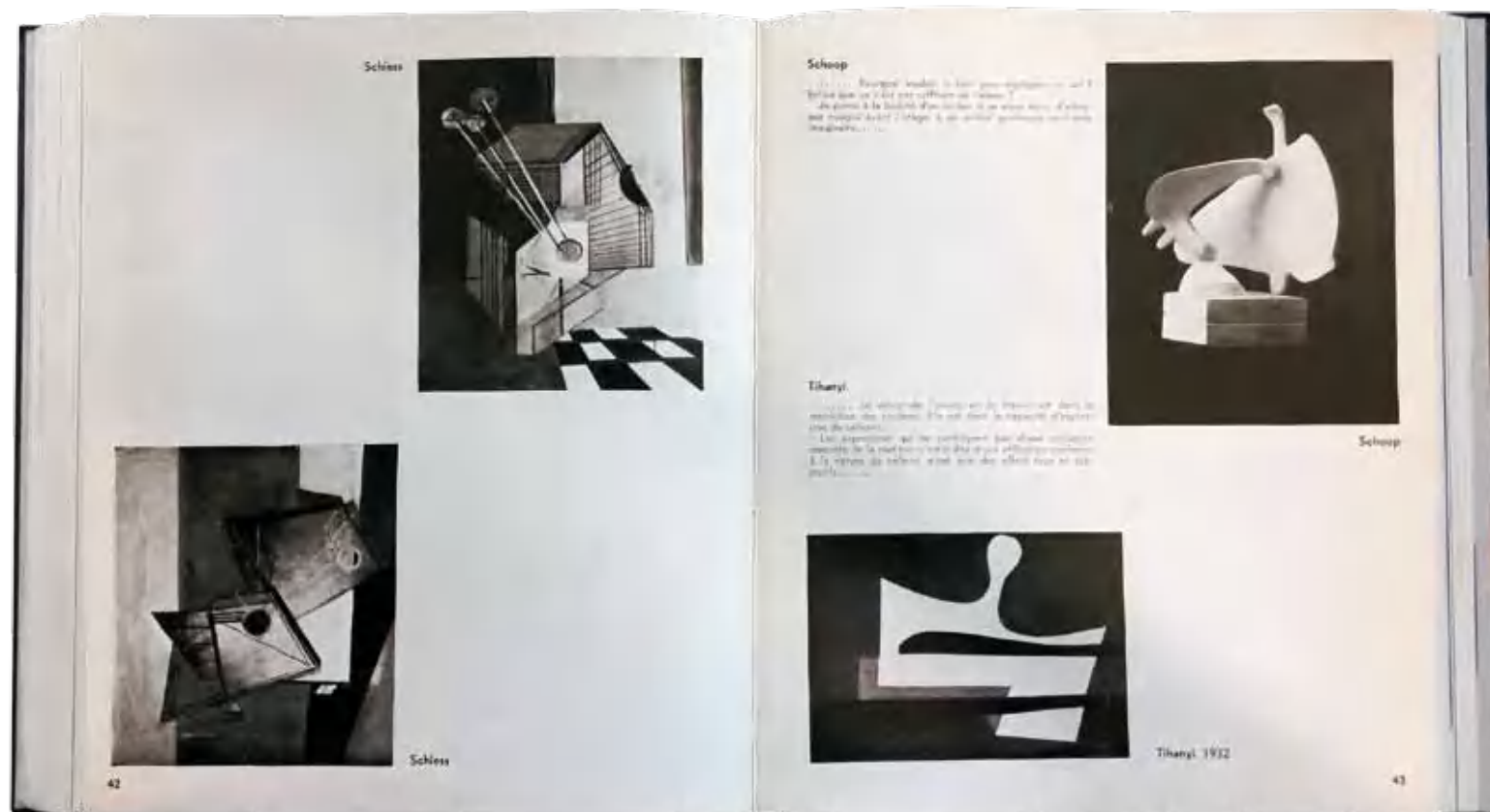
Nouveau számára. Albert Gleizest pedig, akit a kubisták közül a legtöbbre tartott – műtermében is felkereste Brassaival.

„Tihanyival az utóbbi időben több francia festőnél voltunk, legutóbb ma délután Albert Gleizesnél, aki az egyik legjobb francia festő s a legközvetlenebb, akit közülük megismertem.”

A francia impulzusok mellett honfitársai is, főként Réth Alfréd és a 1926-ban ugyancsak Párizsba letelepedő Beöthy István is a nonfiguratív felé terelték figyelmét.

Réth például épp Tihanyi első absztrakt festményeinek születésekor jutott el a nonfiguratív képi viláig. De több más magyar avantgárd

1. Tihanyi Lajos műve az *Abstraction-Création* 1934-es számában
Abstraction-Création. Art nonfiguratif, 1934

művész – Moholy-Nagy, Csáky József, Huszár Vilmos – társaságában kiállított a Victor-Yanaga Poznanski által szervezett L'Art d'Aujourd' hui (Mai művészet) című tárlaton is 1925-ben.

Röviddel később bemutatkozott a korszak egyik legjelentősebb progresszív szemléletű galériá-

jában, a lengyel Jan-Hans Effenberger-Sliwinski által alapított Sacre du Printemps-ben is. Sliwinski rajta kívül több más magyar művészenek is kiállítási lehetőséget adott ekkoriban. A galéria 1929-es fennállásáig Tihanyi Lajos mellett, Beöthy István, André Kertész, Gárdos Miklós és Medgyes László is szerepelt egy-egy

önálló kiállítással a galériában. Az 1930-as évek elején mindkét barát, Beöthy és Réth is meghatározó szerepet vívott ki a frissen megalakult Abstraction-Création csoportban, melynek kötetelike új nyilvánossági fórumot, bemutatkozási lehetőséget jelentett az egyre inkább elszigetelődő Tihanyi számára.

3. Tihanyi Lajos: Absztrakt festmény, 1933
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

4. Albert Gleizes: Festmény, 1921
TATE Gallery, London

TIHANYI ÉS AZ ABSTRACTION-CRÉATION

Az Abstraction-Création a Cercle et Carré és az Art Concret csoportokból született meg Párizsban. A társaság a tisztán formai, valamint az organikus, a természet formáiból levezetett absztrakció törekvéseinek felkarolására törekedett. Célul tűzte ki a nonfiguratív művészek összefogását, elveinek és műveinek francia s külföldi bemutatását, kiállítások szervezését, valamint folyóirat megjelenítését. Tagjai között megtaláljuk a tízes és húszas évek avantgárdjának legjelentősebb képviselőit Caldert, Delunay-t, Gabot, Kandinszkijt, Moholy-Nagyot, Mondriant, Pevsnert vagy éppen Switterst. A magyarokat nem csupán Moholy-Nagy László képviselte az

Abstraction-Créacionban. Beöthy István, Martyn Ferenc, Réth Alfréd és Tihanyi Lajos is a csoport tagja lett, utóbbi 1932-ben, s már ugyanebben az évben szerepelt is a csoport kiállításán. Tihanyi 1930 körül készült festményeiből a térhatás, a plasztika fokozatosan eltűnik. A folyamattal párhuzamosan egyre kiemeltebb szerephez jutnak képein a színek. Sűrűn bevonalkázott, átlókkal átszelt festményeinek többsége már semmilyen viszonyban sem áll a tárgyi valósággal. A kék alapra helyezett pöttyös-csíkos kivágatszerű formák a geometria, az organikus formaképzés, valamint a színek első grammatikája szerint kapják meg helyüket a

kompozícióban. Ez a kompromisszumok nélküli absztrakció nemcsak a modern élet elvont lételményének következménye, hanem a művészet narratív, anekdotizáló szerepének létjogosultságát is tagadja. „Az »absztrakt« művészet korunk szociális, technikai és szellemi valóságának és a természetnek olyan átfogó, olyan gyökeres tudatából fakad, amely a tárgyi ábrázolást túlságosan szűk és előtérhez kötött keretnek érzi. Ezért folyamodik az általánosabb értelmű festői és plasztikai jelek rendszeréhez...” – summázta a jelenséget Kállai Ernő 1938-ban.

KASZÁS GÁBOR

2. Tihanyi Lajos a Dôme Kávéház teraszán, 1925
André Kertész: J'aime Paris című albumából (részlet)